

ବୈଜ୍ଞାନିକ ନାମ

ଧାନ ଫସଲକୁ ବିଭିନ୍ନ ଜାତିର କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ ଆକ୍ରମଣ କରିଥାନ୍ତି । ହଳଦିଆ କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ, *Scirpophaga incertulas*; ଧଳା କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ, *S. innotata*; ପଟି କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ, *Chilo Suppressalis*; ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଜାଲର କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ, *C. auricilius*; କଳାମୁଣ୍ଡିଆ କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ, *C. Polychrysus* ଏବଂ ପାଟଳ କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ, *Seasamia inferns* ।

ଏହା କ'ଣ କରିଥାଏ

କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ ଚାରା ଗଛଠାରୁ ପାକଳ ହେବା ଯାଏ ଧାନ ଫସଲର ସମସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଗଛର କ୍ଷତି କରିଥାଏ ।

ଏହି କୀଟମାନେ ଗଛର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଅବସ୍ଥାରେ ପିଲକୁ କାଟିଦେବା ଦ୍ୱାରା ମଝି ପିଲଟି ଶୁଖି ମରିଯାଏ । ଗଛର ପ୍ରଜନନ ଅବସ୍ଥାରେ ଏହି କୀଟ ଆକ୍ରମଣ ଯୋଗୁଁ କେଣ୍ଡା ଶୁଖିଯାଇ ଧଳା ହୋଇ ଯାଇଥାଏ ।

ଏହା କାହିଁକି ଓ କେଉଁଠି ହୋଇଥାଏ

ସମସ୍ତ ଅବସ୍ଥାରେ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା ଧାନ ଫସଲରେ ହଳଦିଆ କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ଅନବରତ ଭାବେ ପାଣି ରହୁଥିବା ଜମିରେ ଏହା ଦେଖାଯାଇଥାଏ । କୀଟର ଶୁକ ପତ୍ରକୁ ନଳ ଆକାରର କରି ନିଜକୁ ତା ମଧ୍ୟରେ ଲୁଚାଇ ରଖୁଥାଏ । ପରେ ଏହା ପତ୍ରରୁ ଖସି ପାଣି ଉପରେ ପଡ଼ିଥାଏ । ଏହା ପିଲ ସହିତ ଲାଗିଯାଇ କାଷ୍ଠରେ କଣା କରି ପ୍ରବେଶ କରେ । ନାତିଶୀତୋଷ୍ଣ ଜଳବାୟୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଦେଶରେ ନିଗିଡ଼ା ଜମିରେ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା ଧାନ ଫସଲରେ ପଟି କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ ବିଶେଷ ଭାବେ ଦେଖାଯାଏ । ଶୀତ ଋତୁରେ ଏହି କୀଟ ନିଷ୍ପିନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ ।

ନିକଟରେ ଆଖୁ ବା ଅନ୍ୟ ଫସଲ ଥାଇ ହିପ ଜମିରେ ଚାଷ କରାଯାଉଥିବା ଧାନ ଫସଲରେ ପାଟଳ କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ ଦେଖାଯାଇଥାଏ । ନିକଟରେ ବିକଳ ପୋଷକ ରହିଥିଲେ ଏହି କୀଟ ଶୀତ ଋତୁ ଓ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଋତୁରେ ବଞ୍ଚିବା ସହିତ ନିଜର ବଂଶବୃଦ୍ଧି କରିଥାଏ । ପାଟଳ କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ କାଷ୍ଠ ଓ ପତ୍ରାଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନରେ ଅନାବୃତ ଅଣ୍ଡା ଦେଇଥାଏ । ଏହା ଧାନର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦେଖାଯାଇ ନଥାଏ ।

ଅଧିକ ଯବକ୍ଷାରକାନ ସାର ଥିବା ଜମି କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ ବଢ଼ିବା ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ହୋଇଥାଏ । ଶାଘ୍ନ ରୁଆଯିବା ବଦଳରେ ବିଳମ୍ବରେ ରୁଆଗଲେ କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ ଆକ୍ରମଣର ଆଶଙ୍କା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥାଏ । ଧାନ ଅମଳ ପରେ ଜମିରେ ରହିଥିବା ପୁରୁଣାମୂଳୀ ଏହି କୀଟର ଶୁକ ବା ପୁ୍ୟପାକୁ ଆଶ୍ରୟ ଦେଇଥାଏ ।

କିପରି ଚିହ୍ନଟ କରାଯିବ

କିଆରୀରେ ନିମ୍ନ ଲକ୍ଷଣ ମାନ ନଜର କରନ୍ତୁ :

- ଗଛର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଅବସ୍ଥାରେ ମରିଯାଇଥିବା ପିଲ ଯାହାକୁ ଟାଣିଲେ ସହଜରେ ବାହାରି ଆସିଥାଏ
- ପ୍ରଜନନ ଅବସ୍ଥାରେ ଧଳା ରଙ୍ଗର କେଣ୍ଡା, ଯେଉଁଥିରେ ଅଧା ପୂରଣ ହୋଇଥିବା ଧାନ ବା ଅଗାଡ଼ି ରହିଥାଏ
- କାଷ୍ଠ ଓ ପିଲରେ କ୍ଷୁଦ୍ର କଣା ରହିଥିବା
- କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ କାଷ୍ଠ ଭିତରେ କୀଟର ମଳ ରହିଥିବା

ବେଳେବେଳେ ମୂଷା, ଗ୍ରୀବା ମହିଷା ରୋଗ ଏବଂ କଳା ବର୍ମ କୀଟ ଆକ୍ରମଣ ଜନିତ ଯୋଗୁଁ ମଧ୍ୟ ପିଲ ଶୁଖିଯିବା ଅଥବା ଧଳା କେଣ୍ଡା ହେବାର ଲକ୍ଷଣ ଦେଖାଯାଇଥାଏ ।

କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ ଆକ୍ରମଣ ବିଷୟରେ ନିଶ୍ଚିତ ହେବା ପାଇଁ ଧାନ କିଆରୀରେ ବୁଲି ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଅବସ୍ଥାରେ ପିଲ ମରିଯିବା ଓ ପ୍ରଜନନ ଅବସ୍ଥାରେ କେଣ୍ଡା ଧଳା ହେବାକୁ ନଜର କରନ୍ତୁ । ଆକ୍ରାନ୍ତ କାଷ୍ଠକୁ ଟାଣି ବାହାର କରି ଏଥିରେ କୀଟର ଶୁକ ଓ ପୁ୍ୟପା ରହିଥିବା ଦେଖିଲେ, କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ ଆକ୍ରମଣ ଯୋଗୁଁ ଏହା ହୋଇଛି ବୋଲି ଜଣାପଡ଼ିବ ।

କିପରି ପରିଚାଳନା କରାଯିବ

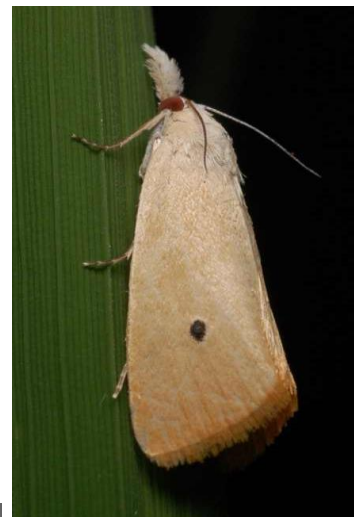
- କୀଟ ପ୍ରତିରୋଧି କ୍ଷମତା ଥିବା ବିହନ ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତୁ । ଉପଲବ୍ଧ ଥିବା କିସମ ବିଷୟରେ ଜାଣିବା ପାଇଁ ନିକଟସ୍ଥ କୃଷି ଅଧିକାରୀଙ୍କ ସହିତ ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ ।
- ଡାକି ପଟାଳିରେ ଓ ରୋଇବା ବେଳେ ଅଣ୍ଡାପୁଞ୍ଜକୁ ହାତରେ ବାହାର କରି ନଷ୍ଟ କରି ଦିଅନ୍ତୁ ।
- ମଝିରେ ମଝିରେ ଜଳସେଚନ କରି କିଆରୀରେ ଜଳସ୍ତର ବୃଦ୍ଧି କଲେ ଗଛର ନିମ୍ନ ଅଂଶରେ ଲାଗିରହିଥିବା ଅଣ୍ଡା ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ।

କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକ ଦ୍ୱାରା ହୋଇଥିବା ଧଳା କେଣ୍ଡା

କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକର ଶୁକ

ହଳଦିଆ କାଷ୍ଠବିନ୍ଧା ପୋକର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଅବସ୍ଥା

ମଝି ପିଲ ଶୁଖିଯିବା

ଓଡ଼ିଶାରେ ଧାନ ଆଧାରିତ ଫସଲ ପ୍ରକ୍ଷତିର ଉତ୍ପାଦିକତା ବୃଦ୍ଧି ଏବଂ କୃଷକଙ୍କ ଆୟ ବୃଦ୍ଧି

Website: www.rkbodisha.in , Email: contact@rkbodisha.in

- ରୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ପତ୍ରର ଅଗକୁ କାଟିଦେଲେ ତଳି ପଟାଳିରୁ ମୁଖ୍ୟ ଜମିକୁ ଅଣ୍ଟା ଯିବା ସଂଖ୍ୟା ହ୍ରାସ ପାଇବ ।
- ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟରେ ଏକାଥରେ ବୁଣାଛୁ/ରୁଅଛୁ । ଗଛକୁ ମୂଳରୁ କାଟି ଅମଳ କଲେ ମୂଳରେ ଥିବା ଶୁକ ବାହାରି ଆସିବ । ଜିଆରାରୁ ପୁରୁଣା ମୂଳା ଓ ବାଲୁଙ୍ଗା ଧାନ ବାହାର କରି ହଳ କରିବା ସହିତ ପାଣି ମଡ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତୁ ।
- ଜୈବ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅନୁସରଣ କରନ୍ତୁ: ବ୍ରାକୋନିଡ଼, ଇଉଲୋଫିଡ଼, ମିମାରିଡ଼, ସେଲିଓନିଡ଼, ଟେରୋମାଲିଡ଼ ଓ ଟ୍ରାଇକୋଗ୍ରାମାଟିଡ଼, ବିରୁଡ଼ି, ପିମ୍ପୁଡ଼ି, ଇନ୍ଦୁଗୋପି ଭୂଙ୍ଗ, ପଟାଫିଲିନିଡ଼ ଭୂଙ୍ଗ, ଗ୍ରୀଲିଡ଼, ସବୁଜ ମିଡ଼ୋ ଝିଟିକା ଓ ମିରିଡ଼, ଫୋରିଡ଼ ଓ ପ୍ଲାଟିଷ୍ଟୋ ମାଟିଡ଼ ମାଛି, ବେଥ୍‌ଲିଡ଼, ବ୍ରାକୋନିଡ଼, ଏଲ୍‌ସମିଡ଼, ଇଉଲୋଫିଡ଼, ଇଉରିଟେମିଡ଼, ଇର୍ ନେତମୋନିଡ଼ ବିରୁଡ଼ି, କ୍ଲୋରୋପିଡ଼ ମାଛି, ଗୋରିଡ଼ ଓ ପେଟ୍ରୋମିଡ଼ କୀଟ, ଅଷ୍ଟପଦା, ଇଆର ଡ୍ରିଗ୍, ପକ୍ଷୀ, ଆସିଲିଡ଼ ମାଛି, ଭେସପିଡ଼ ବିରୁଡ଼ି, କଙ୍କି, ସରୁ କଙ୍କି ଏବଂ ବୁଢ଼ିଆଣା ।
- ବୀଜାଣୁ ଓ କବକ ମଧ୍ୟ କୀଟର ଲାଭକୁ ସଂକ୍ରମଣ କରିଥାନ୍ତି : ମରମିଥ୍ରଡ଼ ସୂତ୍ରଜୀବ, ଚାଲସିଡ଼, ବାଲାସମିଡ଼ ଓ ଇଉଲୋଫିଡ଼ ।
- ସୁପାରିଶ କରାଯାଇଥିବା ଯବକ୍ଷାରଜାନ ସାରକୁ ଉପଯୁକ୍ତ ପରିମାଣ ଓ ସମୟରେ ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ ।
- ହେକ୍ଟର ପ୍ରତି ୧୧ କି.ଗ୍ରା. କ୍ଲୋରାଟ୍ରାନିଲିପ୍ରୋଲ ୦.୪% ଜିଆର ବା ୧୮.୭୫ କି.ଗ୍ରା. କାରଟାପ୍ ହାଇଡ୍ରୋକ୍ଲୋରାଇଡ଼ ୪% ଜିଆର ପ୍ରୟୋଗ କରନ୍ତୁ । ଅଥବା ପ୍ରତି ୪ ଲିଟର ପାଣି ସହିତ ୧ ଗ୍ରାମ ଫ୍ଲୁବେକ୍ସିଆମାଇଡ଼ ୨୦ % ଡବ୍‌ଲୁଜି ମିଶାଇ ଫସଲରେ ସ୍ପ୍ରେ କରନ୍ତୁ ।

ଅଧିକ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଦେଖନ୍ତୁ :

ଧାନ ଫସଲ ପଛତି ଆଧାରିତ ଜ୍ଞାନ ଭଣ୍ଡାର www.rkbodisha.in

ଧାନ ଉପାଦାନ